

Вплив законів ринку на формування стратегії ресурсозбереження на підприємствах машинобудування

Досліджено чинники формування стратегії ресурсозберігаючої політики машинобудівних підприємств. Визначено закони ринку, що дозволяють регулювати і формувати стратегію ресурсозбереження на підприємствах машинобудування. Встановлено взаємозв'язок стратегії ресурсозбереження і оптимального розміру підприємства та безлічі факторів, у тому числі від часу і району розміщення підприємств машинобудування. Визначено найважливіші фактори ресурсозбереження при умові використання закону ефекту масштабу виробництва підприємств машинобудування. Запропоновано враховувати закон зростання масштабу виробництва (уніфікації продукції) в процесі формування стратегії ресурсозбереження, що дозволить знизити собівартість продукції та підвищити її якість.

Ключові слова: стратегія, собівартість, масштаб виробництва, закони ринку, ресурсозбереження, оптимальний розмір, ресурси, корисність, вартість.

Влияние законов рынка на формирование стратегии ресурсосбережения на предприятиях машиностроения

Исследованы факторы формирования стратегии ресурсосберегающей политики машиностроительных предприятий. Определены законы рынка, позволяющие регулировать и формировать стратегию ресурсосбережения на предприятиях машиностроения. Установлена взаимосвязь стратегии ресурсосбережения и оптимального размера предприятия и огромного количества факторов, в том числе от времени и района размещения предприятий машиностроения. Определены важнейшие факторы ресурсосбережения при условии использования закона эффекта масштаба производства предприятий машиностроения. Предложено учитывать закон роста масштаба производства (унификации продукции) в процессе формирования стратегии ресурсосбережения, что позволит снизить себестоимость продукции и повысить ее качество.

Ключевые слова: стратегия, себестоимость, масштаб производства, законы рынка, ресурсосбережение, оптимальный размер, ресурсы, полезность, стоимость.

The factors of forming of strategy of maintenance of resources policy of machine-building enterprises are investigational. Market laws which allow to regulate and form strategy of maintenance of resources on the enterprises of engineer are certain. Intercommunication of strategy of maintenance of resources and optimal size of enterprise and enormous amount of factors is set, including from time and district of placing of enterprises of engineer. The major factors of maintenance of resources are certain subject to condition the use of law of effect of scale of production of enterprises of engineer. It is suggested to take into account the law of increase of scale of production (unitizations of products) in the process of forming of strategy of maintenance of resources, that will allow to bring down an unit cost and promote her quality.

Keywords: strategy, prime price, scale of production, market laws, maintenance of resources, optimal size, resources, utility, cost.

Постановка проблеми. Вихідними передумовами для формування стратегії ресурсозберігаючої політики в рамках машинобудівних підприємств є:

- безперервне зростання споживання сировини і матеріалів у світі за останні роки, в результаті зменшення запасів і відповідної динаміки цін на світовому ринку деякі види сировини (срібло, цинк, нафта) добуваються в обмеженому обсязі, а отже за вищими цінами;
- зростання собівартості і цін на сировину в результаті збільшення витрат на розвідку, видобуток, транспортування і збагачення;
- зростання витрат на видобуток і використання енергії.

Метою статті є дослідження чинників формування стратегії ресурсозберігаючої політики машинобудівних підприємств. Визначено закони ринку, що дозволяють регулювати і формувати стратегію ресурсозбереження на підприємствах машинобудування.

Виклад основного матеріалу. Рециклінг вторинних ресурсів стимулює планомірний облік, первинну обробку та переробку відходів виробництва та споживання, причому одночасно з цим значно менше страждає навколишнє середовище, а також сприяє збереженню сировинних ресурсів.

Зниження запасів сировинних ресурсів і зростання цін стимулюють пошук безвідходних і маловідходних технологій, що часто сприяють поліпшенню виробничої гігієни і оздоровлення умов праці.

Витрати на матеріали в більшості випадків визначають витрати виробництва і таким чином впливають на ціну продукції. Тому при однакових експлуатаційних характеристиках виріб з меншою матеріаломісткістю має найбільш сприятливу ціну.

У ході розробки стратегії ресурсозбереження необхідно виходити з наступного. Сучасні форми і методи здійснення ресурсозбереження повинні відрізнятися підвищеною гнучкістю і бути доцільно уніфіковані або, навпаки, диференційовані з урахуванням здійснюючих вплив чинників і особливостей у сфері продуктивної діяльності, рівням управління (аж до робочого місця), тимчасових періодах. Тому дослідимо закони ринку, які забезпечують, в подальшому, формування стратегії ресурсозбереження на підприємствах машинобудування.

На підприємство, яке функціонує на ринку, діють закони ринку, що дозволяють регулювати і формувати стратегію ресурсозбереження на підприємствах машинобудування (рис. 1).

Закон нормального функціонування ринку, як і окремо взятого підприємця, вимагає мати надлишок (резерв) ви-

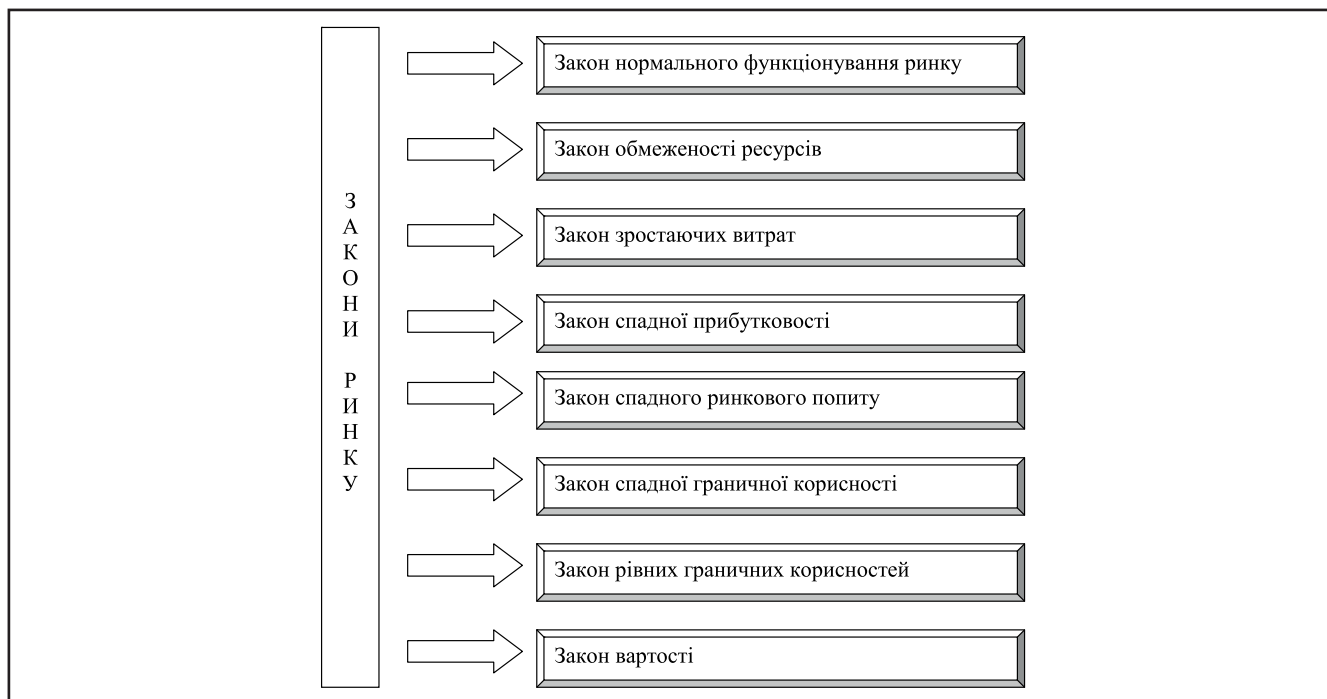

Рисунок 1. Закони ринку, що здійснюють вплив на формування стратегії ресурсозбереження на підприємствах машинобудування

робничих ресурсів із забезпеченням державних гарантій прав людини і гідного життя людей.

Як показує практика, вільні виробничі потужності для можливого розширення виробництва та освоєння нових виробів повинні становити 15–20% від потенціалу підприємства, а рівень безробіття – 4–10% (при нормі приблизно 5%).

Закон обмеженості ресурсів відображає той факт, що при обмеженості ресурсних і технологічних можливостей не всі потреби суспільства (покупців) можуть бути задоволені.

Оскільки економічні блага не надаються безкоштовно, суспільство і будь-яке підприємство повинні вибирати виробництво певних видів послуг. Це закон вибору виробничих можливостей: що, скільки і як виробляти.

Закон зростаючих витрат починає діяти при заміні підприємством в процесі діяльності одного виду послуг іншим (додатковим) і впливає з положень попереднього закону. Виробництво кожної додаткової одиниці одного товару вимагає заміщення, тобто є відмова від все більшої кількості іншої послуги.

Закон спадної прибутковості свідчить: збільшення деяких змінних витрат (наприклад, праці і матеріалів) по відношенню до незмінних витрат (земля, основні фонди) призводить до збільшення виробництва продукції. У той же час прибутковість у розрахунку на одну грошову одиницю загальних витрат (змінні + постійні) буде знижуватися.

Закон спадного ринкового попиту відображає схильність людей купувати більше товарів за низькою ціною і менше за високою. Цей факт характеризує реакцію кількості покупок на зміну цін: при високих стійких ринкових цінах попит і споживання буде менше, і навпаки, що і підкреслюється кривою ринкового попиту.

Закон спадної граничної корисності відноситься до психологічної сторони людської діяльності, тобто до внутрішньої індивідуальної оцінки вартості (корисності) товару кожним покупцем. Тут ціна виступає як вимірник корисності товарів і послуг.

Суть даного закону: у мірі збільшення кількості споживаного товару його гранична (додаткова) корисність, принесена додатковою порцією або одиницею товару, має тенденцію до скорочення.

Кожна нова додаткова кількість товару, яку можна купити за гроші, приносить все менше і менше задоволеності його власникові. Його корисність, тобто вартість (ціна), в очах покупця неухильно падає.

Закон рівних граничних корисностей споживаних товарів на певну суму грошей говорить, що людина буде купувати будь-який товар до тих пір, поки затрати на його придбання не зрівноважаться.

Закон вартості відображає результат взаємодії попиту та пропозиції на ринках товарів і послуг, тобто результат взаємодії різних незалежних один від одного факторів виробництва і споживача.

Важливе значення для ресурсозбереження має визначення оптимального розміру підприємства, що залежить від безлічі факторів, у тому числі від часу і району розміщення підприємств машинобудування.

Оптимальний розмір підприємства машинобудування має забезпечити мінімум витрат або максимум прибутку, розрахованих за формулою:

$$V_{min}(P_{max}) = Vc + C + Vd + KвЧЕн, \quad (1)$$

де V – витрати на виробництво, тобто собівартість продукції;

P – прибуток підприємства;

Vc – витрати на доставку сировини і матеріалів;

C – собівартість проекту;

Vd – витрати на доставку готової продукції до споживачів;

$Kв$ – капітальні витрати;

$Ен$ – нормативний коефіцієнт ефективності [1, с. 157].

Нами встановлено, що одним з найважливіших факторів ресурсозбереження є використання закону ефекту масштабу виробництва підприємств машинобудування (рис. 2).

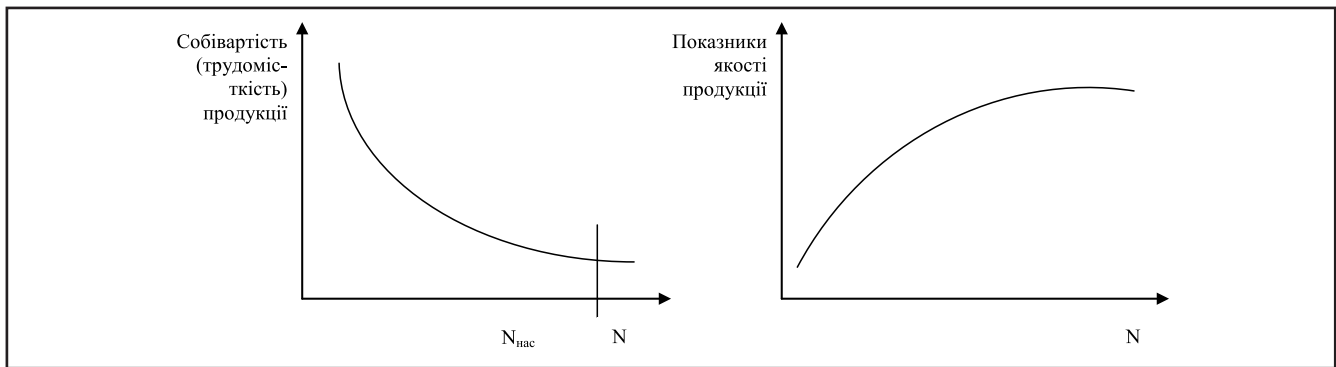

Рисунок 2. Схема дії закону ефекту масштабу виробництва

Збільшення масштабу (програми) виробництва можна досягти по товарах в цілому – за рахунок розширення ринку збуту та міжвидової уніфікації товарів, по складових частинах товарів – за рахунок внутрішньовидової уніфікації.

При збільшенні масштабу виробництва з'являється можливість застосувати ресурсозберігаючі економічні технології, скоротити втрати матеріальних ресурсів з 50% (в одиничному та дрібносерійному виробництві) до 5% (у масовому виробництві) [2, с. 69].

На рис. 2 $N_{нас}$ – програма насичення, коли вже при її збільшенні не знижується собівартість (трудомісткість) товару, оскільки цей фактор вичерпав себе, рівень автоматизації виробництва оптимальний.

Дослідження показують, що в процесі формування стратегії ресурсозбереження за рахунок зростання масштабу виробництва (уніфікації продукції) можна знизити собівартість продукції до трьох разів, підвищити її якість до 40%, але при цьому дещо зростають витрати у споживача за рахунок скорочення параметричного ряду і недовикористання товару.

Висновки

Усе більш зростаюча роль ресурсозбереження в сучасному господарському житті машинобудівного підприємства та обумовлює необхідність не простої розробки і впровадження

комплексу тематичних заходів, але побудови в цілому моделі ресурсозберігаючого типу для підприємства.

Конкретні форми взаємодії служб, підрозділів та посадових осіб, на які покладено відповідні функції, встановлюються на кожному підприємстві залежно від основних завдань ресурсозбереження та з урахуванням особливостей, пов'язаних з діючою системою організації виробництва і управління з урахуванням кон'юнктури ринку.

У ході реалізації заходів, які направлені на організацію ресурсозбереження в підрозділах. При цьому посадові особи повинні здійснювати оперативний контроль з метою запобігання можливих відхилень від намічених умов, параметрів, термінів їх виконання.

У розглянутому аспекті ресурсозбереження для підприємства стає об'єктом управління. Для управління ресурсозбереженням може бути прийнятий типовий перелік функцій управління: планування, регулювання, облік, контроль та аналіз.

Список використаних джерел

1. Басій Н.Ф. Стратегічний маркетинг: навч. посіб. для вивч. курсу самост. роботи студ. ден. і заоч. форм навчання екон. спец. / Басій Н.Ф., Балук Н.Р.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. – Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2011. – 455 с.
2. Ковальчук С.В. Стратегічний маркетинг: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Ковальчук С.В. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 291 с.

О.С. АНИШИН,
аспірант, Інститут економіки та прогнозування НАН України

Напрями трансформування економічних механізмів регулювання ринку відновлюваної електроенергетики

У статті розглянуто процеси формування економічних механізмів регулювання ринку відновлюваної електроенергетики у світі. Виявлено, що найбільш поширеною системою механізмів є «зелений» тариф. Визначено сучасні тренди трансформації економічних механізмів регулювання ринку відновлюваної електроенергетики. Розроблені рекомендації щодо дотримання певного напряму формування механізмів регулювання ринку відновлюваної електроенергетики у державній політиці.

Ключові слова: відновлювана електроенергетика, «зелений» тариф, механізми регулювання ринку, трансформація.

О.С. АНИШИН,
аспірант, Інститут економіки и прогнозирования НАН Украины

Направления трансформации экономических механизмов регулирования рынка возобновляемой электроэнергетики

В статье рассмотрены процессы формирования экономических механизмов регулирования рынка возобновляемой электроэнергетики в мире. Выявлено, что наиболее распространенной системой механизмов является «зеленый» тариф. Определены современные тренды трансформации экономических механизмов регулирования рынка возобновляемой электроэнергетики. Разработаны рекомендации по соблюдению определенного направления формирования механизмов регулирования рынка возобновляемой электроэнергетики в государственной политике.